

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

Veu de la Plana

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESSOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.
Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.

Tota la correspondencia a la Administració

SE PUBLICA TOS ELS DISAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

Regionalisme práctich

Passaren los temps dels fanatismes polítichs y personalistes; van desapareixent les recordances d' aquelles époques històriques en que no ja una agrupació de partit, ans també les mateixes families senyorals eren prou pà promoure moltes vegaes altercats civils de tanta gruixa que enverinaven en seguides lluytes als pobles, y enramantse de una a d' altra regió esbargien la tristor y l' esglay per totes bandes.

Lo progrés de hui 'n dia ja no vol tindre res que vorer ab tot allò; un home ilustrat no 's un enemic que pera donarse propi profit ens hatja de portarnos nosa; ans al contrari, que 's un depòsit de lluides iniciatives, de confortador tèrvall y d'aconortants consells que ab la mida de ses coltivaes forces pot ajudarmos a dur ab més lleugerea les tasques de llavorança en les continues millores y comoditats d' una civilització que vá cap a munt.

Per aixó, donnat lo present estat de cultura 'n les societats, y ademés l' organiació de les diferents colles polítiques nacionals, res m'illor que traure a rogle (pera que 'ls regionalistes se rescabalen de les pèrdues en que 'ls va abatollant la sarpa del Centralisme) la convinença d' annar introduint nostres ensenyances en l' esperit de tots els que professen qualsevol idea.

Hi ha que desenganyarse, cada ú vol lo que 's seu y encara que qüestions de diférent naturalea fasen a ú estar en aquest o l' altre partit, sempre li vindrà bé l' empeltarli dins lo cor l' entusiasme pels seus interessos de la comarca

aon naixqué o está avehinat. Y d' ahí, poch a poch, li se fá al indiferent o d' hasta adversari prendre gust a l' estudi de la nostra huí menyspreuada parla, fins que a força de treballarla la tingué ben mastegá.

N' oblidem que molts se moren de fam regionalista, per no tindre qui 'ls donne pà 'n sa casa, y al annar a demanarlo a terra forastera, que s' alimente de lo nostre, s' emboliquen forçosament los emigrats en tot aquell podrimer d' opinions y conceptes equivocats respecte a los *provincianos*.

Lo criteri sustentat no te rés que vorer pera dir com diem ab tota convicció, que deu arreglarse alhora un partit regionaliste de sòca y arrèl, pur y llibert, qual missió sempre anant en sèt pams d' ulls, deu de ser fer en la nostra terra un escullit planter de comfrares, aymadors de llurs institucions vernaculars progressives, ajuntar ab llaços federals, elements amichs d' idea que militen en conllagues de tota mena, per fi, annar acapolant arreu l' odi a lo nostre y afanyarnos en la propaganda pà que les sonsacaúres enemigues no minven los alvanços conquerits, alpujant fins als rúvols del patriotisme la voluntat ferma de defèmpsar sense escuallarmos per rés del mon a nostra glòria Senyera.

EMILI CALDUCH.

Març, 1916.

VEU DE LA PLANA pronte publicarà un folletí d' una obra del theatre regional.

Del moment

Dies de agitació son 'ls que van transcurrit en la present setmana. Espanya tota—excepció feta d' aquells distrits que han seguit acariciats per l' article 29—semble un abeller escrotat; tot pareix denunciai en el poble un esperit conscient y lliure qu's dispose a fer us de la funció política que mes dignifique y eleve la persona. nalitat del home dins del ambient democratisch d' estos temps, el sufragi universal. En realitat ninguna manifestació exterior falte pera cubrir la norma qu' en atres payssos seguixen en estos actes de civisme, puix desde el mitín, fins les algaraes y alborots, tot ho coneixen y practiquen, encara m' atrevich a dir, qu' els superen en lo molt que mos prometen fins que transcurrixquen les eleccions y se constituixquen les noves Corts; en una paraula, que aixó del pays dels bous y panderetes, no rese pera nosaltres en estos dies. ¿Pero responèm a este principi democratisch en lo coneiximent politich y espírit conscient que requirix? No: les urnes electorals, no son mes que depositaries dels odis creats per els desbarajustes e inmoraltats de les oligarquies dominants; casi tots—per el bon desig de fer alguna excepció,—emitixen el vot en mires mes a la humiliació y sacrifici del adversari, qu' en la confiança qu' els mereix la actuació de la persona qu' elegixen y les més de les voltes, sols se aspire al triomf pera obtindre la influència necerària qu' es necesite pera conculcar les lleys en benefici propi, y de ahí estes dos castes d' espanyols que, al calor dels dos partits constitucional, se van turnant en ei favor oficial, que no es atre

cosa que la arbitrarietat y el despotisme.

Per atra part el diputat no te mes misió y vincul en els seus electors, que conservar «lo mando» en totes les insolencies que li exigisquen; puix aixina, respon al turno de rassquit que sa establít en la majoria dels distrits y com es natural, pera esta misió poch pinten les idees y mérits de uns y autres, puix pera atendre les exigencies de bandería, sols se necessiten pochs escrúpols y sobre de frescura.

En este sentit inventarièm el fruit que mos ha donat la práctica d'esta, com tantes altres reformes democràtiques. Avans y sense necesitat de tantes doctrines y principis —que encerren progrés,— el poble tenie una concepció mes alta del paper que desempenyave y proba clara d'aixó, ho tenim en els casos que mos cite la historia dels Vinatea que defenguere en dignitat y valentia els interessos dels seus representats, com dels Tordesilles en temps de Carlos I que sucumbiren al furor del poble; per abandonar y contrariar els interessos y voluntat d'este; no tendrien prerrogatives ni reformes chillones, pero poseien la vera llibertat qu' emane de un sincer e immaculat amor patri y donaren probes no de una inconsciencia estúpida com la que sufrim en estos temps, sino que poseien sobre la intervenció de tots en la cosa pública,—a pesar dels drets tan limitats que tenien—un criteri mes alt y digne y aixó sens contar en tantes conquistes democràtiques com mos vanagloriem nos altres.

Hui, contant entre nostres glories democràtiques la conquesta dels drets del home que arranquen desde la Revolució Francesa y que tanta sanch ha costat, estem més desgovernats y vivim mes esclaviçats qu'en aquells ogres temps del absolutisme; y no es que reclamem y reganyem, no, tot lo contrari, en palmes y llorers recíbim als diputats, apartem d'ells la responsabilitat y entronicem la impunitat, que no l' habem llegida en ningú codic polítich, pero la practiquem tan rebé, que casi té la força jurídica de la costum.

¿Qué les últimes Corts s' incontraren en una Espanya apurá econò-

micament degut a les circumstancies de la present guerra y que no sols no posaren el remey, sino que invertiren el temps, en cuestions ajenes als interessos de la patria? No importe; estos mateixos serán reelegits pares de la patria y alguns d'ells contarán com a merit haver pronunciat discursos florits sobre si la marxa real es o no himne nacional, de si fulano o mengano te més o menys autoritat pera desempenyar una jefatura, y coses així per l'estil.

Verdaderament, es sensible vore tanta inconsciencia: sols a la lletra de les lleys responem, puix constitúix un ropaje esencial pera poder codejarmos en els demés payssos liberal, pero del espírit de les mateixes, habem donat mil probes de no estar compenetrats; bé dí el gran Costa «que fent de les lleys paper, no mos habem preocupat de traduirles en carn».

Y com de tot lo que antecedix tinch que descarregar el mort sobre el Centralisme per ser la causa d'estes anomalies y no sobre les avançades reformes que ben portae y dirigides constituixen un pas noble y digne en el camí del progrés, de ahí que me reserve pera el número vienent d'esta convicció les moltes raons en que me funde—y que no transcrich en favor de la brevetat d'este treavil.

VINATEA.

A la dona valenciana

Sembien les notes d' armoniosa llira,
Els esclàts de ta veu llançat al vent:
Adintranse al profond del sentiment,
Com la tendra coloma que sospira...
¿Ta cadenciosa veu, qui no l' admira,
Que no es sente emboltat d' encantamen;
Saturant son espírit de grant content,
Com si cor d' angenls celestials oira?
Y es que portes joa dona valenciana!
L' essència de la rosa mes bledana;
Y la purea mes dolça y delicá,
Cuant en llengua vernacula es tan párla,
Extasiámos de ditja 'l escoltarla
Parlant la veu del cel.... ¡Lo valenciá!

LEGO

D'ESPECTACLES

PELICULA TRAGICA

Verdaderament asquerosa per tots conceptes e indigna de tot petit elogi, es la campanya qu' empresaris tots d' espectacles cinematografichs d'esta Ciutat, ens donen en la present temporá.

Asiduo concurren com soch a estos centres de divertiment, y vist de prop lo mal qu' en ells se recullix, me crech per lo tant en lo just deure de cridar l' atenció dels pares de familia, y principalment de les primeres autoritats d'esta Ciutat de la Plana.

Yo no comprehench, en modo algú, eixe afà de les empreses en acaparar les produccions cinematogràfiques fetes a base d' asunts criminalistes, detectiveschs y lladres. No puch adivinar per qué eixe interés en adquirir películes d' inacabables series, que mes bones son y mes acceptació tenen per ells, cuantes mes morts y robos en sí sostenen. Me imagine la contestació d'eixos senyors. «El negoci es el.... negoci». ¿Pero es que es precis recurrir a eixos asunts pera salvarlo? ¿No hi ha altre millor mig d' acabar en superavit la temporá? ¿Es de tot punt precis recurrir al mal y a les ensenyances pésimes pera omplirse les boltjaques a costa d' innocents criatures y obrers en matjoria? Yo crech que no. Ells tambe ho saben! No ignoren que hi ha milions d' asunts instructius netament morals, que hi ha un sens fi de películes científiques, revistes semanals en totes les nacions, vistes panoràmiques en infinit, y, per si asóno es prou, un altre no menos colossal número d' asunts cómichs que si bé es cert que res bo ensenyen alguns d'ells, en canvi no produixen el efecte desastrós, y causen transtorns de mals sentiments en los innocents cors d' eixes criatures indefenses per la edat y curt coneixement, víctimes d' empresaris sens conciencia y jui.

Hi ha que parlar clar y fort sobre l' particular, hi ha que fer vore qu' eixes pandilles de chiquillos qu' es formen començant per jugar a lla-

dres y bandidos com ells inocentment diuen, soLEN acabar de molt mala manera, comprometen a ses families, y robant la tranquilitat a barrios completos per ells presos com a camp d' operacions y lloch de fetjories gens honrades.

Ignoren el perill que corren, y volen imitar a Rafles, Fantomas y Zigomars, cuaLS figures han vist retratades diferentes vegades en lo blanch llens del salo de proyeccions.

No fá molt, notarem les consecuencias en esta pacifica Ciutat. Un numerós grupo de monyicots (el que més 10 anys) s'entretenia en obrir masets y furtar canals, y al interrogarlos un amo qu' es pillà, li contestaren en molta tranquilitat y frescura: «Que juaven a fer cine, qu' estaven representant una película de lladres, y que altre grupo de amichs que feen de detectives els anaven perseguint per tota la contorna», y afegiren despresa: «Que lladres y detectives se reunien al finar el joch, y com a bons germans se repartien el botí près, venent el ferro y llanda de les canals per uns mal contats javos a un foraster que per sert els ho pagaba prou malament».

Molt diuen estes paraules tex-tuals, forçosament pronunciades baix l' amenaça d' entregarlos a l'autoritat!

No pase dia sens rebre noticies, com les del suici de dos jovens de la aristocracia madrilena en la Moncloa, com les del robo meditat a estil Rafles en Valladolit, com les del sacrilegio cometido per una «banda de monyicots apaches» en una Esglesia de Terol, y com altres tantes que os contaria si no me ho privara la por en mi naturalment fundá, de no abusar de vostra benevolencia.

Mosatros que velem y som fets per combatir el mal, mos creem en lo sagrat deure d' avisar a tots los pares per son bé, que se abstinguem en absolut de portar ses innocents fillets, a eixes endiablades representacions, aont sols poden dependre diverses maneres de robar y distintos modos de pegar punyalades, com aixis també acabar

en sa propia vida per mitg del envenenament y suicidi.

Cas de conciencia es éste per la magnitud de son perill, y debem, per bé de la humanitat tota, fer un esforç suprem fins conseguir nos-tres propòsits, obligant a eixes desaprensives empreses, a desistir de projectar eixos arreglos de dolents asunts. ¡Veneno criminal que a la infantesa profanament ferí!

El crit d' alerta está donat; cadaescú a cumplir son sagrat deure. Mol pot fer la prensa en esta ocasió y segurs estem que prestará son decidit apoyo. Les societats culturals totes també ajudaran protestant ab nosaltres en lo Govern Civil.

FRANCÉSCH MARÍN.

En vista del creixent favor del públich habém millorat la part gràfica del semanari y aumentat la tirá. Si el públich continua llegint-nos prometem portar avant les millores. Som gent jove---y encara que mos manquen dèu javos pà una peseta---no pensèm ni volém fer negoci y sí portar a la llar de cadascú el pa espiritual de la cultura valenciana.

ENSÓMNI

El paisage no podía ser més hermosissim: Vegetació frondosa que miraba amunt, dreta, com si volguera tocar en el blau infinit; montanyes, de roques transparents, reflectant tots els colors del iris; auellots, de plumage sedós, cantant armóniques melodies; fonts pures, cristalines, murmurant suspirs d' enamorats... Allò era delicios.

Yo contemplaba extasiat, aquella naturalea que rebosava, per tot arreu, tibia, llum, vida... Pero, ¿a ón m' encontraba? ¿cómo había anat allí? Estes y atres preguntas m' feia yo, sens que trovara una con-

testació que satisfiera la meua ansietat. Pera acabar d' adormirme noti qu' els meus peus no s' apoya-van en terra, que 'm trasladava d' un puesto a un atre tan pronte com el pensament, com si volara. ¿Será qu' hauré eixit de la terra y estaré en el planeta Marte, eixe mon que segóns diuen es paregut al nostre y en el que per el temps, creuen alguns, podrem comunicar?

En aquell moment aparegué prop de mi un blanch nubolet, y en mig d' ell l' image d' un ser pur, hermós, resplandeixent que m' atraia, com atrau la llum a les papallones. ¿Qué classe de criatura era aquella? ¿era dona? ¿angel? Yo 'm sentia abraçar per aquella llumenaria y desijaba en ella fundirme. Al mateix temps, una veu armoniosa, pareguda solsment a la en que deuen cantar els córs d' angles en el cel, brotà dels seus llabis, pera expresarse de la siguiente manera: ¿qué desiges saber? ¿...aon t' encontres? ¿...qui soch yo? Atén y t' ho diré. Mira, ¿veus aquell puntet de llum que 's distinguix allá baix, com si fora una estrela? puix, es el món aon tú vius: la Terra. De manera que tú estás ara en un atre món, ¿sabs qui es? ¿no? Puix, es el que vosotros coneixeu per el nom de Júpiter.

Per damunt de vostres mars, per damunt de vostres muntanyes, per damunt de vostre món s' alsa una millonía de sers impalpables, invisibles; una infinitat de mons aon la vida existix y, en alguns d' ells, en condicions molt millors qu' en el vòstre! Este mateixa aon te troves ara, es molt millor.

Así, no hi ha triestées ni odis, ni dolors, ni mort; no hi ha nit, tot es dia; perque, a diferencia de la Terra, el nostre món té varios sòls que l' allumenen continuament. Y no es aixó asoles, sino que cada sòl irradia un color de llum diferent al dels atres, donant al paisage els més delicats matíos.

Fixat en la vegetació, jeuant di-ferent a la de la Térra! pareix que siga algo semcjant pero ni en la forma s' iguala, ¡qué armonía de línies! Y, ¿en la materia? menys. Els tronchs, les rames, les fulles,

Ies flors, están formáes d' una esencia solsment pareguda a lo que vosotros diheu éter. Lo que en la Tèrra considereu fluits es así la materia jcalcula com serán els fluits!

Més encara; per llunt qu' estiga un objecte el veem ab la mateixa claretat que si estiguera al costat nostre; así no tenim temps, sempre es present.

Ademés, pera comunicar els habitants d' este món no necesiten la paraula; els pensaments passen d'un ser a un atre, mes ràpits que les ones de la telegrafía sens fils, del vostre.

Atres coses mes te diria pero la

teua naturalea terrena no está prepará pera enténdreles y prou hi ha en lo que t' he dit pera qu' t' dones conte de la ridicula vanitat qu' enorgullix als homens de la Tèrra. Ara vesten; torna allá y n' olvides lo qu' has vist.—Pero...—¿qué vols saber més? ¿...qui soch? Ya t' ho diré un atra volta, cuant tornes.

Anava a insistir; pero en aquell moment el despertaor qu' estava posat pera les sis, va fer sentir el timbre y, d' un cop, tallà tan delicios ensomít.

Vestintme, pensaba yo, ¿será veritat qu' hauré estat en Jupiter?

RAFÉL PARDO.

Joaquín Yáñez

¡¡ES YA MORT!!

*L' amich de mes entranyes es ya mort
La bruta parca arrebatá sa vida
Deixant l' ànima nostra mal-ferida
Y vençuts los esprits sense conort.
Cumpli lo destí trágich son acórt
Y al altre mond ;pobre Joaquin! te crida
Obedient tú ten vas y en ta fugida
En lo profont estampes ton recort.
;Qué pronte, bon amich te en has anát!
Y emboltats de tristors mos has deixát
Adintrante 'n la més sagrá regio.
Huy ma pensa 'l infinit apunta
Y mon recort etern a tú s' enmunta
Aletetját per lo prech d' una oració.*

FRANCÉSCH ALLOZA.

Del manifest qu' els parlamentaris regionalistes dirijissen al país, copiem el siguiente paragràf:

«Cuant Catalunya, y los altres dos Estats del seu linatje, Mallorca y Valencia, entraren a formar part d' Espanya, sa llengua tenie exactament los mateixos drets y preeminenties que la llengua castellana, compartint ab la llatí la oficialitat en tota la vida pública interior, així com en les relacions internacionals.

Nostre Dret civil, bautisat ara de foral y destinat al panteó d' un Apèndic, era un drét tan sustantiu, tan comú, com el drét castellà. Els catalans tenien la plena potestat de regir s' administració interior y un poder legislatiu propi, un parlament català ab totes ses naturales y obligades consecuencies.

¿Per qué vuy tenim sols-ment pobres corporacions administratives entregades a l' arbitrarietat d' un poder

no catalá y una representació parlamentaria, perduda en lo conjunt d' un parlament general reunit, format y dritjat fora de Catalunya? ¿Per qué nostres institucions administratives ostenten noms y apellidos y porten la organiació recibint l' impuls d' organismes que no son ni han segút en-jamay de Catalunya, com si no 'ls tinguerem propis, de nostre linatje, ilustrats per una tradició gloriósissima? ¿Per qué la llengua catalana, llengua de Cort y Parlament, llengua de la diplomacia y de les lleys, llengua de la ciencia y de la poesia, igual en linatje y derets a la castellana, al realicarse l' unió ha segút, gracies a la unió, desterrada violentament de tota nostra vida pública, proscripta com una intrússa de sa propia llar y per afigitó insultada a cada moment per ministres y funcionaris, calificantla de dialécte, de «patois» groser destinat, com cuansevol antigualla inservible, a morir lentament en el llar doméstich?

Vestixcas com se vullga pera amagar-o, éste es el fét, ab tota sa irritant crudeza: en Espanya ja un poble que té reconeguts y enaltits en la vida pública els elements de sa personalitat qu' els pobles aimen ab més força. En canvi ya altres pobles que veuen exclusits de les lleys del Estát, de tota la vida pública, eixos elements sustancials de sa espiritualitat y de sa personalitat.

Y aquest estat de coses, los pobles que ho soportem, los que som víctimes d' ell, no estem disposts a consentiro. No volem, perque tenim lo dret de no volerlo; perque constitui un estat de servidum colectiva que afécte a nostre honor, a nostra espiritualitat mos excluix del govern y convertix als ciutadans d' aquests pobles preterits en espanyols de tercera classe, en una especie de ilots que treballen en los oficis humils, mentrimentes sons sinyors els manen.

Ni ho volem nosaltres, ni ho han volgut els homs de les passades generacions. ¿Qui no veu en l' arraïl de tants processos inesplícats de moviments públichs variadíssims qu' han fet agitá e ilògica l' historia interior de Espanya, la causa mateixa de totes les desmembracions territo-

rials: ésta inestabilitat d' un país no constituit, d' uns pobles que no es senten bé, qu' es troben descentrats, descontents, encara no tenint consciència clara de son vilipendi?

Així, la coexistència dintre Espanya d' algunes d' aqueixes formidables acumulacions de forces espirituals que son les nacionalitats, en compter d' emfortir l' Estat espanyol, l' ha portat a una dolorosa impotència, perque en lloc de ser utilitzades totes integralment pera la grandesa d' Espanya, una d' aquestes nacionalitats, la mes important, ha lluitat dentro de lo sigei XVI, y uberta seguis encara la lluita, pera excluir, pera assimilar totes les demés. Y d' aquet modo s' ha perdut estèrilment un esforç immens: el dels pobles amenaçats d' absorció, que s' han separat o han lluitat per separar-se; y l' esforç que ha degut aplicarse a refindrelos sujectès; quant medián nn régime d' amor, d' igualtat política, tots s' haurien donat les mans pera engrandir mes el comú Imperi.

Manque ^{il} comentari per part nostra, caldrà tan sols, fermos propies aquestes raons, puix qu' estrobém ligats, per la mateixa cadena.

L' HOME DEL BAR

El bar es un producte ultramodern. Es un establiment del temps de l' auto, de la llum elèctrica y la telegrafía sens fils. El bar te calor íntim, algo de la llar. Els mobles son familiars; el camarero ve a ser poch menys que una persona de nostra família, algo mes que un vulgar amich. Tot es caracteristich en el bar; pero en este treballat sols estudiarem u dels personatges del bar, el parroquia del bar. Es un cas digne de observació. El parroquia del bar, l' home del bar, el considera com una prolongació de la llar. Pera ell, tal establiment, es necessari pera viure, casi tant com l' aire pa respirar. Pera ell, el bar es son desig y sens donar-se conte sa obsesió. Cuant està en lo bar s' aburrix y cuant està fora del bar el desitja. En el bar està en son centre, com peix en l' aigua. En lo

bar júa, beu, murmura y estraletja. Davant d' un bok y unes olives replenes se creu l' home més feliç. Parla en desenfado de les dones creentles bones a ratós, y a temporaes mig males. Mentreva donant conte d' unes anjoetes raona desillusionat de política, y, mentreva talla ab lo gabinet un pastís, dixcutix acalorat de bous, toreros y dones alegres.

Passa llargues hores sentat en lo mateix puesto juant a manilla, al dominó. Cuant se cansa se sols sentar a la porta, estorbant el pas, lluint el terno, les sabates o el puro de vint céntims. Parla mal dels amichs y gens be de les amigues. Armat d' unes llargues tisores va tallant infatigable mentres la gent passa indiferent. Acostuma a fer de la multitut dos parts: ell y els demés. En el bar es una institució casi tan important com les taules, les cadires y les olives sevillanes.

Se dedica al inofensiu sport de fer gistes, roins casi tots. Es el primer en entrar y el darrer en anarsen. Cuant falta es senyal de què li sosoix algo grave y tots noten el uit que fá. Pero asó es poques voltes perqu' ell se sent atragut com el ferro per l' imá. Y pronte el vorem de nou, sentarse en la seu cadira, cridar fort, recolsarse a gust, encendre un cigarro y posar-se a estraletjar.

J. BARRACHINA CAMELLIN

A tota la prensa, que tan carinyosament ha contestat lo nostre saludo, li doném les nostres gracies, y en especial, a "La Veu de Catalunya," que tan calurosament prengué nota de nostre naiximent.

Y COM EIXE...!

Cuentes vòltes s' ha tractat de convéncer a extranys o coneiguts de lo bò que es tot lo que integra el nostre programa de regeneració, han tropeçat ab la intransigència

(per part del contrari) en admetre la supremacia de la nostra llengua sobre les demés.

Molts (y assò es lo trist) reflectant cóm fóren engendrats sense ànima ni ideals, atraguts per lo que no s' expliquen de consunció sense nòm, esclaten cuant d' estos asunts els parles: "Som, sí, molt valencianistes, pero parlar. que se parle en castellà, que es la llengua oficial..." S' haurá vist contradicció major! Estimar al poble y aborrir allò que es lo que més el caràcter iça: sa llengua...

Vejam un cas. En l' Audiència se donaba curs a una causa per assassinat. Els quince testimònies que hi havien, tots eren llauradors, y per desgracia, un tan sols dels quince sabia llegir y escriure. Comensa la prova testifical y no es pòt dir en paraules lo negres que's veren tots per' aclarir-se. Un a un anaven desfilant, fins que un agüellet tremolós y de cap nevat, després de jurar dir veritat per Deu y la Constitució, al ouir la pregunta y apercibirse de que tot cuant ouïa li semblava grèch o chino, llengües que ell no coneixia, exclamà: "Senyorets: miren, vostés perdonen, pero... parlém, parlém en valencià que mos entendré millor..."

Atres vòltes feu riure la ingenuitat del llaurador en circumstancies iguals o paregudes; ara tan sols omplí la sala un murmur respetuós...

Llegidor: tal vòlta en mon preàmbul tròbes molt poca força democràtica, pero medita, medita les paraules del vellet, que si bé no entranyen valor filològich son com la veu de la rassa, del poble que demana entresses y per això prega al estrany que l' administra, que li parle en sa llengua.

Si assò no es prou, saries que extranys mos estudien gramaticalment y que un gran talent dels avantpassats, el "Manco de Lepanto", mos la alabá con fruita sabrosa.

Algúns que estímen més el castellà, renegarien de sa mare?

FRANCÉSCH BAIDAL.

Valencia, 28-3-16.

De l'ànima y del còr

"RÁPIDA"

DEDICA A MARUXA

¡Maruxal!..... He assí un pseudónim quina lectura ha despertat en mí recorts de delit y amargor. De delit perqu' en ells se trunquen anys sansers d' una existència plena d' ilusións, dorá com aurora pintada per poeta enamorat y dolça com el despertar d' un enfant que somnia ab angles y fades dels cuentos que l' agüeleta li diu al gitarse... Pero es lley de vida que junt a lo sublime s' encontre sempre lo vulgar, al costat de lo bell lo imperfècte y es així com prop a estos recorts plàcids, serèns, s'encontra la turbulentia borrasca d' atres quina fèl quedá grabá ab caràcters de sanch en la història d' un còr, que no feu atre maluïnat que sa ingenuitat pera anar a una dona qual ànima estava engendrá entre 'l plechs de la perfidia y la ingratitud.

Yo te veig jo! Maruxal!, com viu a d' aquella atra de ton mateix nom, en los primers temps d' un idili falguer. Se m' antoixes sent la musa d' algú home jove, ilusionat per la bellesa, sola pera ell, soberana de son pensament y de ses obres. Tanque 'ls ulls; y la image d' una bellea desllumbraora, d' ulls somniadors, perfil delicat y veu melodiosa qual orquesta de Paradís presentes a ma imaginació. Sent en tons concèptes y en tes idees vertides en les columnes d' este semanari un no se qué de armònic que me induix a mirarte com futura educadora crech en tú, per fi, una muller y mare carinyosa pera el demà, valenta anda la exageració en la lluita per la vida....

Si la felicitat corona ta existència, enrecordat alguna vegá de les prediccions tretes de la "Astrología" de ton mateix article; si fores desgraciá, lo que no's d' esperar, el sí fatal haurá posat punt a tu una força capaç de ròmpre les resultants de tes perfeccions.

F. GARCIA RUBIRA

Traducció de J. B. C.

Prechs y... pedraes

Fá uns cuants dies el Ajuntament ofisiá al Baró de la Pobla demanarlí que fomentara obres en les seues finques a fi de tallar en part la falta de treballs.

Lo Secretari del Baró ha contestat a dit ofisi, que si el Ajuntament li pagara unes 20 mil pesetes que li deu per canones y pensions, ne farie, no obstant averne fet per import de unes 10.000.

Sinse comentaris.

Cridem la atenció del alcalde, pera que ordene al contratista de les obres del nou mataero a fi de que li puguen una espenteta a dites obres, puig pareixen ya l' obra de la Seu.

En l' hospital provincial de Castelló, se encontre dolent el ex-porter del govern civil Vicent Soler.

Per passar de la edad reglamentaria el dixaren cesant tirantlo al carrer com se despacha a un gos en casa ajena.

En el pes del seus anys no pugué treballar y ara vell y achacós, es veu en un hospital.

¡Aixina paga Espanya al seus servidors!

Per primera vegá se ha instalat la Fira en lo paseig de Ribalta. La majoria creu que l' Ajuntament ha estat molt atinat en tal mida.

Ara, que la distribució... la distribució es deficient.

Nostre estimat company y eloquent abogat En Joan Avinent Gimeno, ha donat esta pasá nit una lluminosa y amena conferencia en lo Cercle Mercantil d' esta localitat.

Sa cálida paraula, unit al coneiximent que desplegá en lo desenvolupament del tema *Ciutat-danía com a fonament del resurgiment nacional* cautiá l' atenció del numerós públic qu' omplie lo saló de gom a gom,

recibint al final la conferència una estripitosa salva de pica-mans, com a tribut just a la erudició y elocuencia de nostre ben volgut company.

Unixque a les moltes felicitacions, la més coral d' esta Redacció.

Pera la «Real Academia de la Lengua Española».

Copiem al peu de la lletra de uns cartells de la fira:

«Lo nunca, bisto.

El animal, mas bonito, de la naturaleza, Cazado en Mozambique, africano, portuguesa. Entrada 0'10

Asombroso mundial

Lo nun cavisto.

La niña que tiene 14 meses y pesa 28 Kilos 150 gramosalmi razion de los médicos y del todo el público.

¡Que laabisitado!

Entrada general
a 10 centimos»

Prenguen nota.

VEU DE LA PLANA organizará
varios concursos. El primer será...

ADMINISTRACIÓ

CORREU

Marian Ferrandis Agulló—València.—Agradíssims interès. Anotades les suscripcions qu' en sa lletra a En G. H. B. es servit pasarnos. Sentim no poderlos remetre lo número 1, puix no tenim cap exemplar.

Enrich Moner.—Idem.—Per correu igual números qu' en la setmana passá y lletra.

Joan Guerrero.—Barcelona.—Id. Ramón Castell y Francesch Baidal.—València.—Idem idem. Estranyats no haber rebut notices.

A. B.—Barcelona.—Rebut lo seu trevall. Gracies per les suscripcions.

T. M. X.—Alacant.—Rebut import suscripció any.

Castelló: Imp. J. Barberá

URALITA-ROVIRALTA

Pisarra artifcial d' amiant y portland comprimid pera Taulées, revestiment de parets humides y cel ràs.

Pianches especials de 120 per 150 centimetros pera cubertes de poca pendent.

Llauger, incombustible, etern, resistent als vents mes impetuoso, completament impermeable, llis y limpio sempre y admisín distincts combinacions de color; d' instalació fàcil y ràpida.

Utiligand URALITA poden reduirse a lo límit les armadures de cada cuberta.—Demanen mostres, catálocs, llibre de Referencies y Presupost qu' oferim sens ningún compromís per part del compraor.

ROVIRALTA Y COMPAÑIA, S. EN C.-INGENIERS.-BARCELONA

Depòsit en Castelló a carrec de J. B. Valls Climent.--Alloza, 135

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tota afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarrs, per crònics que signen.

Venta en Farmacies y centres de específics. En Castelló FARMACIA DE JOAN A. PARCUAL, González Chermá, 66

EDUARD VICIANO

PAQUETERIA, — MERSERIA — ALTES NOVETATS
Tires bordaes desde 10 céntims vara. Gran surtit en colls «Píerrot» «Olga» y corbates «Nortón».

Caballers 1 y Colón, 20

Casa de SÁNCHEZ GERAANS

(SUCESORS DE ENRIQ TÁRREGA)

Establiment acreitatadísim, perque sa norma es: servir al public cada vegá millor. Gran surtit, qu' es renove constantment, en comestibles fins y en tots los gèneros concernents al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la present època.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry
36, Plaça de la CONSTITUCCIÓ, 36

Transports de totes classes

Màquines, calderes, y ferros per tonellaes. Conductora especial y embalaor de mobles.

J. VIDAL Y FIGUOS

Pí y Margall, 57 y Obelisco, 8.—Castelló

Automòvils Castellonesos d' Alquiler

GARAGE: Lluís Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de Bicicletes. Automòvils de propietat. Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fosos. Stock Michelin.

RUSSELL ECROYD NEILD

Nou y grand taller, Lluís Vives, 12 al 20 y Escultor Viciano, 14 al 26.—**CASTELLÓ**

BAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de les millors marques, Serveses del país y extrangeres. Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra

G. Chermá, 84 — Castelló

Elixir Gomenol Climent

Es el millor antisèptic de les vies respiratories

Curen radicalment els Catarros crònics y aguds. Tos, Bronquitis, Asma, Grippe, Resfriads y totes cuantes enfermetats radiquen en l' aparato respiratori.

Supere als demés balsems en acció ràpida y may trastorne les funcions digestives.

Depòsit en Castelló: Victorí Aparici, Pí y Margall, 7

Sabateria

DE

JAUME GONZALEZ

Caisats de última novetat. Especialitat en el calsat a la mida.

20, Enseñanza 20, (SUCURSAL EN LA FIRA)

Moderna y Lujosa Confitería y Pastisseria

= DE =

Vicent Blasco

Especialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de fruta.

González Chermá, 56

Qui así s' anunciará
de ric se retirará.

Lampares OSRAM

A 1'90 Pesetas, de 5 a 50 bujies

Marca wolfram a 1'40 ptes de 5 a 50 »

» Vulcan a 1'30 lámpara

» Madrid a 1'30 ptes. »

Inmens surtit en aparatos pera gabinet, saló y mentjaor

Fornillos, Planchas, Cazos y Estufes eléctriques

Complet surtid en material pera instalacions

Lampisteria de PERE FÈCED

González Chermá, 78

Insecticida RODRIGUEZ

Contra el Poll-roig, Serpeta, Pulgons, Fumagina, Negreta y cuants insectes y criptògames ataqueun al taronger, llimoner, oliveres, pomeres y demes arbres.

APROBAT son empiao per R. O. de 30 de Giner de 1912.

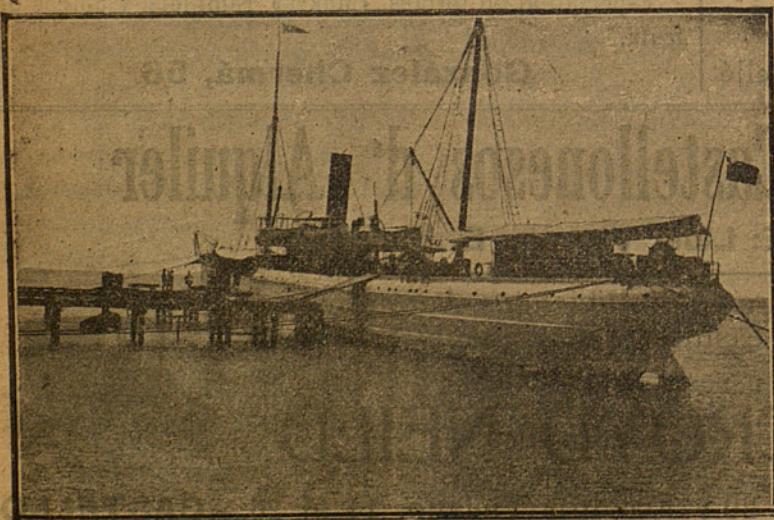
DEPOSITARI:

En Joseph Vaquer Gomis

Paseig de Morella, 5

CASTELLO

Linea de Vapors TINTORÉ

¡¡CORRE...!!

Yas cinc quinetets Roseta,
Que vullc donarme un banquete,
Y sens detindret miqueta,
Ves compra una botelleta
Del deliciós Champagnette.

Q 1'25 ptes. botella, en los Ultramarins de
LLUIS CATALAN "El Morito"
CASTELLO

RELONGERIA

◆ ◆ ◆

Eduard Parés

GONZALEZ CHERMÁ, 76

Relonges de les millors marques, cadenes, dijes, ulleres y
gafes de totes classes. Gemelos Teatre y camp.

PREUS SENS COMPETENCIA

Droguería

L' ARAGONESA

= DE =

.. Lluis Gomez Molinos ..

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

Complet surtit en perfumería del pais y extranjer. Drogues, Colors, Barnisos, Pincells, Articles fotografics i maquinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA

BARCELONA

Servici fixo y semanal entre Castelló
y Barcelona

PER LO MAGNIFIC VAPOR

FRANCOLI

Travesia rápida.—Llum elèctrica en tot lo
barco. — Telegrafía sens fils. — EXIDES: De
Castelló, Dumenge 11 matí. — De Barcelona,
Dimarts vesprá. La càrrega s' atmet en Bar-
celona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ

Paseig Colón, 11.—BARCELONA